

**УКРАЇНЬКА АСОЦІАЦІЯ
ВИКЛАДАЧІВ І ДОСЛІДНИКІВ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ**

**УКРАЇНСЬКИЙ ЩОРІЧНИК
З ЄВРОПЕЙСЬКИХ
ІНТЕГРАЦІЙНИХ СТУДІЙ**

Випуск III

**УКРАЇНА – ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ:
ВІД ПАРТНЕРСТВА
ДО АСОЦІАЦІЇ**

УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВИКЛАДАЧІВ І ДОСЛІДНИКІВ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОРІЧНИК
З ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ СТУДІЙ

**УКРАЇНА – ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ:
ВІД ПАРТНЕРСТВА ДО АСОЦІАЦІЇ**

Випуск III

**Терен
2019**

УДК 339.94
ББК У5 Б14

*За повного або часткового використання матеріалів
посилання на видання обов'язкове.
Матеріали надруковані методом прямого відтворення тексту,
наданого авторами, які несуть відповідальність
за його достовірність, зміст і стилістику,
за правильне цитування джерел та посилання на них.
Організаційний комітет не несе відповідальності за погляди,
висловлені авторами матеріалів.*

Україна – Європейський Союз: від партнерства до асоціації: Український Щорічник з Європейських Інтеграційних Студій. Вип. II.– Луцьк, Терен, 2019. – 428 с.

У Щорічнику вміщені статті учасників міжнародної науково-практичної конференції, метою якої було представити освітянський досвід у сфері викладання та дослідження європейських інтеграційних процесів в Україні та за її межами.

Щорічник підготовлено та видано за кошти проекту Асоціації: 575385-EPP-1-2016-1-UA-EPPJMO-SUPPA «Більш широке висвітлення європейської інтеграції у викладанні та наукових дослідженнях», що здійснюється за підтримки Програми ім. Жана Моне Еразмус+

Ukraine – European Union: From Partnership Towards Association. The Ukrainian Yearbook of the European Integration Studies. II. – Lutsk, Teren, 2019. – 428 p.

The publication was initiated by the Ukrainian Association of Teachers and Researchers of European Integration and was implemented within the framework of the project 575385-EPP-1-2016-1-UA-EPPJMO-SUPPA: “Enhanced Visibility on European Integration Teaching and Research”.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ISBN 978-617-7680-25-2
ISBN 978-617-7680-27-6 (вип. III)

© Українська Асоціація Викладачів і
Дослідників Європейської Інтеграції, 2019
© Автори статей, 2019

ЗМІСТ

Балджи М. ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО РИНКУ ЗЕРНА: АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	10
Барабаш О. СПРАВЕДЛИВИЙ СУДОВИЙ РОЗГЛЯД У РІШЕННЯХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ	19
Баранник Л., Дулік Т., Александрюк Т. СУЧАСНІ ТРЕНДИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ТА УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ	29
Барна Б., Калитчак Р. ВІДНОСИНИ НОРВЕГІЇ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ: МОДЕЛЬ ДЛЯ НАСЛІДУВАННЯ УКРАЇНОЮ?	43
Бахрушин В. ЄВРОПЕЙСЬКІ РАМКИ КВАЛІФІКАЦІЙ – ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ ІНТЕГРАЦІЇ У СФЕРІ ОСВІТИ	51
Бець М. ДЕРЖАВНЕ КРЕДИТУВАННЯ ПРОЕКТІВ З ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ЯК ЧИННИК ВИРІШЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ УКРАЇНИ	57
Вінська О., Токар В. ГЕНДЕРНИЙ РОЗРИВ У КРАЇНАХ-ЧЛЕНАХ ЄС: ВИМІР ЗАКОНОДАВЦІВ І ТОП-МЕНЕДЖМЕНТУ	65
Гаращук О., Куценко В. ДЕТЕРМІНАНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ – ШЛЯХ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	72
Гегедош К. ЕВОЛЮЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА	83
Гладиш М., Сичов В. МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄС: ДОСВІД ШВЕЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ	91
Горюнова Є. РОСІЙСЬКА АНЕКСІЯ КРИМУ ТА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	99

ції)». Організатори заходу: Миколаївський інститут права Національного університету «Одеська юридична академія», громадська приймальня Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Миколаївській області та Координаційна рада молодих юристів при Головному територіальному управлінні юстиції у Миколаївській області [2].

24 січня 2019 року взяли участь в Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання в контексті розвитку сучасних наук», яка була проведена 23 січня 2019 року у м. Дрезден, Німеччина. Організатор конференції: Всеукраїнська громадська організація «Європейська наукова платформа» [3].

Тому, завдяки громадським організаціям, євроінтеграційні процеси в Україні будуть розвиватися в багатьох соціально-економічних сферах держави, а також поширюватися серед усіх мешканців країни. Європейська інтеграція України відкриває нову міжнародну співпрацю між інститутами громадянського суспільства, а також покращує і зміцнює молодіжну політику, правову освіту та наукову діяльність.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про громадські об'єднання» №4572-VI від 22.03.2012 [Електронний ресурс]. - <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>

2. Механізм захисту прав, закріплених Загальною декларацією прав людини (до 70-річчя Декларації) : збірка матеріалів наукової студентської конференції у форматі Реча Kucha / укл. і заг. ред. Сторчак Н. А. – Миколаїв, 2018. – 100 с.

3. Aktuelle Themen im Kontext der Entwicklung der modernen Wissenschaften: der Sammlung wissenschaftlicher Arbeiten «ΛΟΓΟΣ» zu den Materialien der internationalen wissenschaftlich-praktischen Konferenz, Dresden, 23 Januar, 2019. Dresden : NGO «Europäische Wissenschaftsplattform», 2019. B. 1. 112 s.

4. Сімейна та молодіжна політика. Заходи [Електронний ресурс]. - https://mkrada.gov.ua/content/zahodi_mp.html

5. Сімейна та молодіжна політика. Конкурс проектів

програм [Електронний ресурс]. - <https://mkrada.gov.ua/content/konkurs-proektiv-program.html>

6. Офіційна сторінка ГО «Молодіжний центр наукової діяльності» [Електронний ресурс]. - <https://www.facebook.com/YCSA.Mykolaiv/>

Кузишин А.,
*кандидат географічних наук,
доцент, декан географічного
факультету Тернопільського
національного педагогічного
університету
імені Володимира Гнатюка*

**ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ТРАДИЦІЙ
НА ФОРМУВАННЯ ПАРТІЙНОЇ ТА
ЕЛЕКТОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ НАСЕЛЕННЯ
ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ
(ДРУГ. ПОЛ. ХІХ – ПОЧ. ХХ СТ.)**

Анотація. Стаття присвячена аналізу історичних передумов та особливості формування електоральної культури населення Західної України в кінці ХІХ – на початку ХХ ст., коли ця територія входила до складу різних європейських державних утворень, що сприяли проникненню на дану територію європейського світобачення та ментальних рис. Розкрито особливості формування виборчої культури того часу.

Ключові слова: електоральна культура, Західна Україна, виборче право, електоральна прихильність, результати голосування.

Annotation. The article is devoted to the analysis of historical transformations and peculiarities of the electoral culture formation of Western Ukraine in the late nineteenth and early twentieth centuries, when this territory was part of various European state formations that contributed to the penetration of

this territory of the European outlook and mental traits. The peculiarities of the electoral culture formation of that time are revealed.

Key words: electoral culture, Western Ukraine, electoral law, electoral affection, voting results.

Вступ. Політизація українського суспільства, що часто представляється через електоральну та політичну культуру, має певні регіональні риси та відмінності. Для окремих територій України (в нашому випадку – Західноукраїнський регіон) історично сформувалися власні умови та чинник, що вплинули на цей процес. Проводячи паралель із сучасністю, слід відзначити, що багато нинішніх трендів електоральної поведінки, особливості ідеологічних та партійних уподобань населення були закладені на зламі ХІХ – ХХ століття, з цих позицій проведення дослідження варто вважати актуальним та своєчасним.

Виклад основного матеріалу. Електоральна культура і суспільно-географічна оцінка особливого соціально-політичного статусу, і, як наслідок, обґрунтовано претендують на ґрунтовну оцінку в соціально-політичній системі України [1]. Тому для розуміння сутності українського виборчого процесу необхідно вивчати його історію. На кожному етапі розвитку суспільства електоральний процес і географія проведення виборів мають свої характерні риси, які згодом позначаються на розвитку виборчого процесу та державного права в цілому.

Виклад основного матеріалу. Початки формування електоральної культури на теренах сучасних земель Західної України слід відраховувати від княжих часів, коли на віче (народні збори) розглядалися питання місцевого або загальнодержавного значення. В таких зборах брали участь дорослі вільні мешканці населеного пункту.

Ідея виборності знайшла свій подальший розвиток у засадах магдебурзького права, яке стало одним із важливих чинників культурного і правового зближення України із Західною Європою, створило основу становлення і розвитку місцевого самоврядування [2, с. 84].

Демократизація громадсько-політичної сфери, яка влас-

тива для країн з виборчими можливостями, відзначається новим явищем для XIX ст. – поступове наділення кожної людини повнотою громадянських прав і обов'язків, зокрема правом голосу на виборах влади. Відповідальність виборця за відданий голос, зв'язок цієї відповідальності з умінням мислити ширшими суспільними категоріями, врешті, людською гідністю усвідомлювалися не відразу. Важливо, що парламентська діяльність лежить в основі фундаментальних перетворень в організації суспільства й державної влади.

Від однієї виборчої кампанії до іншої відбувалася структуризація політичних сил, визначення програм, народжувалися нові надії та можливості, а претенденти на роль політичної еліти мусили розуміти і враховувати потреби свого виборця, комунікувати з ним, вивчати його внутрішній світ і спосіб мислення. Політична агітація, а з нею – обговорення широкого комплексу суспільних питань входили в кожну оселю, привчаючи людину жити в конституційній державі та мислити категоріями, звичними для західноєвропейських країн.

Навіть обмежена демократія, яка була властива для західноукраїнських земель, що входили до складу Австро-Угорської імперії («демократія в нерівних умовах») була серйозною підготовкою для поширення демократичних цінностей та умовою формування початків електоральної культури. На її основі в українців був сформований власний досвід парламентської діяльності. Був пройдений певний шлях спроб і невдач та знайдено перші алгоритми успіхів. Цей шлях став важливою складовою частиною новочасної електоральної політичної культури Галичини.

Слід зауважити, що політика Габсбургів від 1860-х рр. відбувалася шляхом компромісу між владою монарха й модерними засобами побудови держави. В основу перетворень було покладено обмеження влади монарха – парламентом на рівні держави (Reichsrat) і сеймами у провінціях (Landtag).

Представництво від Галичини в парламенті становило від 16 % (1873 р.) до 20,5 % (1907 р.). Виборче право тричі змінювалося, розширюючи кількість виборців. У 1861-1873 рр. депутатів парламенту обирали сейми, а з 1873 р.

запроваджено прямі вибори по округах. В основу виборчого законодавства покладено середньовічний принцип «представництва інтересів», який розмежовував «привілейовані верстви» і «маси громадян». Виборче право належало від майнового цензу. У 1896 р. було створено п'ять курію загального голосування. Голосування проводилося відкрито, а в сільській курії – у два етапи. У 1907 р. куріальну систему було скасовано [3].

Крайові сейми мали обмежену компетенцію (формували провінційні бюджети і займалися організацією місцевого життя – економікою, освітою, культурою, міжнаціональними відносинами), однак їх політична роль була значною і з часом посилювалася. Це пояснювалося тенденціями до перенесення національних проблем з Відня у провінції. За висловом польського дослідника Станіслава Гродзиського, Галицький сейм був «віссю історії Галичини та ключем до розуміння її становища в межах Габсбурзької монархії». Складався сейм зі 150 депутатів (з початку ХХ ст. – зі 161): 9 отримували мандати на підставі своїх становищ (єпископи, ректори), а інших обирали по чотирьох куріях: великих землевласників (44), міст (20), торгово-промислових палат (3) і «решти громад», тобто сіл і малих містечок (74). Право голосу поширювалося приблизно на 10 % населення. Українські представники могли претендувати в сеймі приблизно на третину місць.

Принцип «представництва інтересів», на перший погляд, не враховував національного чинника. Національне питання регулював параграф 19 Основного закону про права громадян 1867 р., в якому всі народи монархії були проголошені рівними та отримували конституційно гарантоване право розвивати освіту й культуру рідною мовою. Однак творці виборчого законодавства, звісно ж, передбачали його наслідки для міжнаціональних відносин. У позиції Відня простежується прагнення балансувати на суперечностях і створити таку систему протизваг, у якій би залишалося місце для втручання уряду. Забезпечення в законі преференцій для вищих верств означало переваги для політично сильніших («історичних») народів та слабші стартові позиції для тих, хто починав розбудовувати національну інфраструктуру. Соціальний склад українського

суспільства з вузьким вищим прошарком обмежував депутатські перспективи курією «сільських громад».

Для формування електоральної культури мешканцям Західної України був необхідний час. У 1861 р. роль виборчого комітету виконувала редакція газети «Слово»; у 1867 р. вибори координував канонік Михайло Куземський. У 1870-х рр. виборчими кампаніями опікувалося русофільське політичне товариство «Руська рада». Лише в 1876 р. були створені перші місцеві виборчі комітети. У 1885 р. у боротьбу втрутилася вища ієрархія Греко-католицької церкви, висунувши «митрополичих» кандидатів як альтернативу «радикалам». Щоправда, на той час церковні лідери переважно закликали до «моральної боротьби», що невігідно відрізняло їх на тлі польських депутатів, які організовували Центральний передвиборчий комітет (його формувало об'єднання польських депутатів Галицького сейму). Якщо в Західній Галичині між польськими силами розгорталася боротьба, то в східній частині провінції вони дотримувалися національної солідарності.

Нові мотиви в організації виборів з'явилися в 1880-х рр., після виходу на політичну арену народівців. Кілька виборчих кампаній організував народовсько-русофільський Голловний руський виборчий комітет, якому вдалося переламати тенденцію до витіснення українських представників. Однак у 1890-х рр. в українському русі вибухнула міжпартійна (сучасною мовою кажучи – міждеологічна) конфронтація. Уже на виборах 1895 р. в українському таборі боролися між собою одразу чотири передвиборчі комітети, що було досить багато та було на руку політичним силам інших народів, що презентували Галичину (ця розосередженість політичних сил передалась сучасним учасникам виборчих кампаній і в новітній історії України була приводом поразок на президентських та парламентських виборах, в яких могли перемогти кандидати від демократичних, націонал-патріотичних сил). Так, польські політики того часу підтримували або лояльнішу, або просто слабшу силу. Таким чином на зламі XIX-XX ст., попри зміцнення українського руху, кількість українських депутатів зростала повільно (у парламенті – близько 10, в сеймі – близько 15), що спричиняло в українських політичних осередках чима-

ле роздратування й заклики до радикальної зміни тактики політичної боротьби. Стримувати зростання українських парламентських представництв польським політикам вдавалося за рахунок системних правопорушень на виборах, які нерідко були ефективними через низьку правову й політичну свідомість українських виборців [3].

Куріальна система виборів у Західній Україні значно обмежувала українську репрезентацію в австрійському парламенті. Отже, українські послы не могли розраховувати на якийсь вплив на політичну ситуацію в імперії загалом і місцеве законодавство та організаційну діяльність зокрема, тим більше, що постійно відчували спротив численнішої репрезентації польських послів. Наслідком цього було зростання настроїв українських політиків до боротьби за зміну виборчого законодавства в Австро-Угорщині, яке б надало населенню Західної України право на вільні та загальні вибори. Отже, делегати з Галичини прагнули отримати деяку перевагу представництва в парламенті і свої зулилля спрямовували на досягнення цієї мети [4, с. 156].

Тому особливої інтенсивності у Галичині початку ХХ ст. набуло питання проведення виборчої реформи, згідно з якою люди мали змогу отримати право на рівне, загальне, безпосереднє та таємне голосування. Ці настрої були притаманні не лише українцям, але й іншим народам, що входили до складу імперії. З метою досягти бажаних змін у законі про вибори, 22 січня 1906 р. до цісаря Франца Йосифа прибула українська делегація, від імені якої говорив митрополит Андрей Шептицький. У підтримку домагань цієї делегації Народна Рада скликала 2 лютого народне віче у Львові, у якому взяло участь близько 50 тисяч учасників, більшістю з яких були селяни. Це свідчить про високу політичну свідомість населення [5, с. 53, 59].

Національне питання стало принциповим в ході виборчих реформ, які відбувалися в Галичині на зламі ХІХ-ХХ ст. польсько-українські протистояння все ж знайшли умовний компроміс.

Ці зміни ще не забезпечували засаду національної рівноправності, не задовольняли зростаючих амбіцій українського національного руху, не відповідали вкладеним зусиллям. Однак після їх введення в дію, українське пред-

ставництво отримувало шанс перетворитися з беспорядкової нечисленної опозиції у помітну парламентську силу, подальше зміцнення якої значною мірою залежало б від зусиль самого українського руху.

Після парламентської виборчої реформи 1907 р. українці отримали доступ до 25,5 % мандатів від Галичини (за приблизно рівної з поляками чисельності населення); для забезпечення національного представництва були створені двомандатні польсько-українські округи. У результаті виборів 1907 р. до парламенту увійшли 32 українці (на наступних виборах 1911 р. – 31) з Галичини та Буковини (загальна кількість депутатів зростає до 516). Кількість і якісний склад українського представництва стали достатніми для ведення самостійної парламентської політики, прямих контактів з урядом, для чого раніше бракувало сил. У 1910 р. старійшина української політики Юліан Романчук був обраний віце-президентом Палати Депутатів. Ще в 1890-х рр. українські депутати увійшли до Спільних Делегацій, а в 1905 р. у Палаті Панів, члени якого обиралися пожиттєво (згідно з австрійським законодавством, кожен митрополит був членом Палати Панів у Відні, а також, як і інші єпископи, був членом Галицького сейму у Львові), з'явився перший пожиттєво призначений українець – перемишльський єпископ Костянтин Чехович.

Слід відзначити, що на початку ХХ ст. серед українців Західної України утверджувалась звичка прихильності до харизматичного лідера, що завоював свій авторитет власною діяльністю (такі традиції прийшли з Європи, де революційні зміни середини та другої половини ХІХ ст. вивели на лідируючі позиції людей авторитетного характеру, а не просто родових вельмож та представників правлячих еліт). Яскравим прикладом були Іван Франко [6], Степан Рудницький [7] і насамперед Андрей Шептицький. Від 1901 р. він брав участь у крайовому сеймі у Львові, а від 1903 по 1913 рр. був віцемаршалом вищої палати центрального сейму у Відні, щоправда остання посада була лише почесною. Митрополит не міг стояти осторонь соціальних та громадсько-політичних подій у країні, тому у своїх пастирських посланнях до народу та духовенства митрополит торкався суспільно-політичних питань [8, с. 199].

У 1913 р. митрополит відіграв визначальну роль у консолідації галицьких українських партій для вироблення позиції порозуміння з польськими партіями щодо отримання підтримки від місцевого електорату та відповідного «завоювання» місць у Сеймі.

Після кількарічного польсько-українського протистояння навколо виборчої реформи до Галицького сейму, яке власне було спровоковане українськими депутатами, 8 липня 1914 р. цісар санкціонував новий виборчий закон. Куріальна система була збережена, що відповідало не лише бажанню польських землевласників, а й волі австрійського уряду, який побоювався зміцнення провінційних парламентів. Українцям був гарантований 61 мандат (з 225 депутатів), що становило 27,2 % від складу сейму і дещо перевищувало частку українців у галицькій парламентській репрезентації. Наріжним каменем сеймової виборчої реформи стало запровадження національного кадастру, який розмежовув українців і поляків та усував на виборах мотив міжнаціональної боротьби, яка виснажувала Галичину від початку конституційного періоду. Однак нові можливості, що відкрилися перед українцями в Габсбурзькій монархії після виборчих реформ початку ХХ ст., не встигли розвинутися через початок світової війни.

В результаті боротьби українців Галичини за рівне виборче право стало не лише прийняття австрійського виборчого законодавства, а й виборчого закону 1919 р. часів Західноукраїнської Народної Республіки. Він проголошував рівне виборче право та забезпечував права національних меншин – вибори до однопалатного сейму мали проходити за національно-пропорційною системою – за кожною національністю в залежності від кількості населення було визначено певне число депутатів, що гарантувало усім національним меншинам можливість мати своїх депутатів у представницькому органі.

Висновки. Однозначно, найбільшим досягненням населення Західної України на зламі ХІХ–ХХ ст. є отримання права голосу для її мешканців. Слід відзначити, що це право високо цінилося в той час і до сьогоднішнього дня населення саме цих областей є найбільш активними учасни-

ками виборчого процесу (за даними Центральної виборчої комісії).

Відмінною рисою українського населення Галичини та Буковини початку ХХ ст. є його висока національна і політична свідомість, яка знаходила свій прояв у виборчих процесах, що відбувалися на цих землях. Виборча активність українців засвідчила їх прагнення до побудови власної незалежної держави, за яку боролися українські парламентарі. Наприкінці ХХ ст. населення Західної України не зрадило традиціям, закладеним на початку того століття та стало найактивнішою частиною вітчизняного електорату щодо формування сучасної національної держави, побудованої на принципах європейської демократії та європейського парламентаризму.

Список використаних джерел:

1. Еллинек Г. Общее учение о государстве / Еллинек Г. - СПб. : Юрид. центр Пресс, 2004. – 377 с.
2. Кіселичник В. Про надання українським містам у XIV-XVII ст. Магдебурзького права / Кіселичник В. // Право України. – 1996. – № 3. – С. 82-84.
3. https://zaxid.net/viborcha_sistema_v_galichini_u_drugiy_polovini_hih_na_pochatku_hh_stolittya_n1264478
4. Грушевський М. Українці в Австро-Угорщині // Хроніки 2000. Український парламентаризм: історія і сучасність. - № 23-24. - 1998. - С.147-164.
5. Гунчак Т. Україна: перша половина ХХ століття: Нариси політичної історії. - К.: Либідь, 1993. - 288 с.
6. Бандрук О. Як Іван Франко вибори програв // Режим електронного доступу: <http://photo-lviv.in.ua/yak-ivan-franko-vybory-prohrav/>
7. Кузишин А. Екстраполяція поглядів Степана Рудницького на сучасний світоустрій Східної Європи: погляд крізь століття // Європейські інтеграційні процеси у ХХІ столітті: ключові тенденції, основні виклики та нові можливості. Український Щорічник з Європейських Інтеграційних Студій. – Луцьк: Терен, 2018. – С. 164-174
8. Яцишин У. Роль митрополита Андрія Шептицького у розвитку парламентаризму в Західній Україні / У. Яцишин

// Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку: Зб. наук. пр. – Львів, 2007. – Вип. 19 – С. 198-204.

Лиман І.,
*доктор історичних наук,
професор, координатор
міжнародної діяльності
Бердянського державного
педагогічного університету;*
Константинова В.,
*доктор історичних наук,
професор, директор НДІ
Історичної урбаністики
Бердянського державного
педагогічного університету*

**СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ З ЄС В РАМКАХ ПРОЕКТУ
ПРОГРАМИ ЕРАЗМУС+ «СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЯКОСТІ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: РОЗВИТОК
НА ОСНОВІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТИВ
ТА РЕКОМЕНДАЦІЙ»**

**COOPERATION OF UKRAINE WITH THE EU
WITHIN THE FRAMEWORK OF THE ERASMUS +
PROJECT “QUALITY ASSURANCE SYSTEM
IN UKRAINE: DEVELOPMENT ON THE BASE
OF ENQA STANDARDS AND GUIDELINES”**

Анотація. В статті висвітлюється досвід проекту Еразмус+, що реалізовувався впродовж 2015-2018 рр. консорціумом університетів України та ЄС, загальним координатором якого виступав Вроцлавський університет науки і технології, а національним координатором – Львівський національний університет імені Івана Франка.

Ключові слова: Еразмус+, якість освіти, QAERE, вища освіта